

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra helyben	1 „

Videkekről egy hónapra előfizetést nem fogadjunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallischgasse Nr. 10.

Nyilvtérői cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjazatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékekről 1 hónapra előfizetést nem fogadjunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A kamat láb.

III.

(M. A.) Bárba a kölcsönkereslet nagysága a három különböző kölcsön cél — fogyasztás, szerzés és kár-elátogatás — igényei szerint alakul, még is igen gyakran e célnak csak egyike a kölcsönkereslet főtenyezője s irányadója a kölcsönpiacra. A dolgok rendes menetében a szerzési célok kölcsönkereslete az irányadó, mert a legtöbb kölcsönt veszi igénybe. Ha azonban a kormány fogyasztási célokra akar egy államkölcsönt kötni, az ily célú kereslet válik főtenyezővé, s a kamatláb főirányadója. Kölcsöntöke-válságok alkalmával, midőn a fizetéseképtelenségből eredhet kárelhárítás

tását célzó kölcsönkereslet nagy intenzitást nyer, a kölcsönpiac ehhez idomul, s a kamatláb igen magasra emelkedhetik. Ily módon különböző időkben és körülmények közt majd az egyik, majd a másik kölcsön cél határozza meg a kereslet és kamatláb nagyságát.

S mert nem létezik többféle kamatláb, valamint a különböző kereslet célzók sem időznek elő eltérő piaci árakat, az időszertint uralkodó kölcsön cél a kamatlábat a másik két cél számára is meghatározza. Minthogy pedig a vállalkozók rendes időkben a legtöbb kölcsöntökét igénylik, s keresletük nélkül a tőkepénzesek nem helyezhetnék el tőkéiket, közönségesen ezek szerzési célú kereslete dönt, s marad mindaddig a kamatláb meghatározója, míg oly körülmények nem állnak elő, melyek a fogyasztási vagy kárelhárítási célú kölcsönt teszik uralkodókká. De ez esetben is uralmuk rövid tartamu, s a rendkívüli körülményekkel egyetemben megszűnik.

A szerzési célú kölcsönkereslet nagysága azon nyereség foka szerint irányul, melyet a kölcsönnek vállalatok gyanánt használása által elérhetni. Ha e nyereség nagy, a szerzési kölcsönkereslet s a kamatláb is nagy leend, ellenkező esetben mindkettő csökken.

Kitétszik ebből, hogy az ipari célú kölcsönkereslet — s kamatláb — nagyságának bizonyos határa van, a fogyasztási, s kárelhárításnak ellenben nincs. Azon kölcsönkereslet, melynek a vállalatok által elérendő nyereség az irányadója, csak addig tarthatja fenn magát, míg a nyereség a kérdéses kamatláb fizetését megengedi. Ha a kamatláb emelkedik, vissza kell vonulni a kölcsönkeresletnek, ha csak kárt nem akarnak szenvedni. A szerzési célú kölcsön kamatláb maximumát tehát a nyereség nagysága határozza meg. Ez által szabályozatik a szerzési célú kamatláb minimuma is. Ha a kamatláb módfelett alacsony, a speculansok előnyönek találják új vállalatoknak új kölcsöntök általi alapítását, s ezért a kölcsönkeresletet mindaddig fokozzák, míg a kamatláb ismét elérné igazolt minimumát.

A kamatláb ily határa azonban nem meghatározható meg fogyasztási s kárelhárítási célú kölcsönökkel. Háboru s válság idejében a kölcsönkereslet

annyira emelkedik, hogy a legvagdagabb államok s legvagyonosb magánzemélyek is fiz, sőt több százalék kamatot kénytelenek fizetni.

Közönséges körülmények közt, midőn a szerzési kölcsönkereslet irányadó, mindhárom kölcsön célnak mérsékelt, kevésbé változó kamatlába van; de rendkívüli időkben a kamatláb határtalanul emelkedhetik, s naponként változó lehet.

Háboru s válság idején, midőn a kölcsönpiacot a kárelhárítási kereslet uralja, annyira emelkedhetik a kamatláb, hogy a vállalkozók képtelenek annak fizetésére. Ez esetben sok vállalkozó eláll kölcsönkeresletétől, s csak némely kiváltságot üzletek p. a tábori szállítók, tarthatják fenn magukat. Rendes időkben is, ha bizonyos üzletek aránytalanul nagy jövedelmet hajtanak, a kölcsönkereslet s kamatláb általuk oly magasra fokozódhatik, hogy a kedvezőtlenebb üzletek vállalkozói azt nem fizethetik, s a kölcsönpiacról kiszorítottak. Ez történt a legújabb időkben főleg a sok nyereséges ipari részvénytársulat alakítása által. E vállalatok valódi vagy képzelt nyeresége annyi kölcsönt absorbeált, s oly magasra hágatá a kamatlábat, hogy p. a mezőgazdaság azt nem bírta el, s igényeivel a pénzpiacról visszavonulni kényszerült. Itt találhatjuk föl alapokát azon gazdasági válságnak, mely alatt hazánk jelenleg nyög.

Mezőgazdaságunk és a termés.

II.

(B. K.) Az emberiség összes műveltségének rugója és következménye a természet erőinek saját céljaira való folytonos leigázása. A művelődés történelem egyik tanulságos része azon szakadatlan processus, mely szerint az ember előhaladottsága foka szerint a természet fölött többet és többet végeztet el azon munkából, melyet addig saját erején végzett. A gőz és a villany segítségével s a mechanika kimeríthetetlen találmányaival mind csak e célhoz közeledett, így érhetvén el csupán, hogy a létfenntartásra szükséges tőkén felül megtaka-

ritásokat s az ugyanarra szükséges munkai felől szellemi kiképzetetésére vagy akár ennél kicsinyesebb czélakra is, időt kíméljen meg.

A mezőgazdaság terén is gyors léptekkel halad az emberiség e cél felé; a mig azonban a föld megmunkálására fordítandó saját erejét megkímélni törekszik, addig a földben levő természetert is kényszeríti, hogy folyton többet és jobbat producáljon.

Mint tegnapi cikkünkben felemlítettük, Franciaországnak 80 év alatt majdnem azon művelés alatt levő területen megkétszereződött a termés mennyisége, mivel a francziák értették, hogy a földnek vissza kell adni, a mittőle elvettünk s ha ennél többet adunk, ő is többet ad.

Könyven átlátja a legutolsó pór is, hogy a szántóföldjére elszórt trágya rövid időngyönyörű buzamékben kerül vissza pitvarába; könnyen megértheti, hogy pár holdnyi földre nemcsak a kiszámított mennyiségű magot, hanem még ugyanannyi mennyiségű s amannál olcsóbb trágyaanyagot vethet, mely aztán annyi búzát terem számára, mint az elvetett szem maga, illetőleg ez kétszer annyit hoz a gondozott földön, mint a gondozatlanon; — s még sincs mivel állam, hol kevésbé gondoztatnék a föld, mint nálunk.

Carey szerint Angliában, — azon felül, hogy majd a félvilág termékeinek 500.000.000 dollárra becsült hulladéka gyűl oda, — egy év alatt 10 millió dollár értékű guanot visznek be. Edinburgh csatornáinak egy részét egy ronára vezették, mely ez által úgy megtermékenyedett, hogy néha hétszer meg lehetett kaszálni egy év alatt.

Magyarország, — a világ is ugy beszéli — kiválólag földmívelő ország, gabnája tekintélyes részét kivitelle fordítja, tehát az ebből keletkező trágya sem kerülhet vissza földre s ennek dacára nem hogy külföldről hozatna be trágya-anyagot, de a belföldieket sem használja fel. Ily körülmények közt az

gas szekereiken oly fenhéjázva robognék el mellett, mint egy bérkocsis, ha fiakkere felebarátjával találkozik. Szegény, árva lettél, kit az ég is huz! kitüntetett kedvelteid egymásután pártolnak el tőled s noha tőled ihletve tán ma is szebbnél szebb regényeket írhatnak; szivesebben isszának most egy-egy „nesze semmi fogd meg jól“ vezércikkben, s neki gyürkőzve tolják a politika nehéz vasgépét, a helyett, hogy veled röpkednének „zwischen Himmel und Erde.“ A kiknek te koszorukat adtál, majd mind hátat fordítva neked, a szerkesztőségek trónusán, kezökben a vörös irón királyi pálcájával, vagy a képviselők padján a honatyaság divatos köntösébe ülnek, és a te könyveiddel oly keveset törődnek, mint a mennyire epedtek egykor mosolygódért. Esmerünk többeket közülük! Egyik, ha költeményt kérnek tőle, elröstellí magát s azt mondja: kinőtt már e bohóság gyermekruhájából; a miben hálá istennek Béranger és Hugó Victor igen tiszteasségesen megőregedtek. A másik rég sutba dobta Shakespeare-t, Göthét s asztalára tette a Corpus jurist és az 1848 diki törvényeket, hogy azokat elefejtse, ezeket pedig meg ne tanulja, s szaporítsa a „rózsaszínű“ államférfiak, s azon kívül sima, belül üres szónokok sokaságát, kiknek előadását új műhelyen „makaroni-eloquentiá“nak lehetne nevezni.

A bizony! Maholnap még a faluk szépeit is elvesztet edes múzsum! a női emancipációnak, a zsarnok férfiak elleni hadüzenetnek még egy pár füstölgő üszke tisztos honan yánk Emilia kezéből s ekkor többé az ördög sem törődik a novella-hősök szerelmével s a madrigálok és szonettek sóhajával. Mindenképp conspirál ellened... Lám csak az elernkölő szépirodalmi lapok is — névleg nem emlitem egyiket sem — fittyet bányának régi kedves poétáinak, kiknek kicsinyjét, nagyját éreken át agyon jelesgették s neki rontanak több becsületben megőszült parlamenti férfiak, s olyan savanyú vágásokat hoznak róluk, hogy holtra nevetőhők magukat — dicősségükben. A képes lapok, mint a napraforgók, mind a politika támadó csillagai felé fordulnak, s rád — szegény költészeti! — semmi gondjuk. A modern női közönyök pedig kezökben, zászlókon csipkékkel, szalagokkal, himzett mintákkal és rébuszokkal jönnek s maholnap nem lesz egy zug, a hova — árva múzsum! — lehajthatnád fejed.

— Mindez be másképpen volt ezélt!

Néphit szerint: az ember természete hét év alatt egészen megváltozik. A nemzeti természetnek erre körülbelül kétszer hét évnél is több kell... (?)

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A tanár.

Regény.

írta: Currer Bell,

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

(Folytatás.)

Nyolczadik fejezet.

Pelet asszony életmódját így ismerve, nagyon meglepett e szerint, midőn egy csütörtökön este, (a csütörtök mindig félünnep volt itt) szobámban ülre nagy halom angol és latin gyakorlatot néztem át, kepgotak ajtómon s ezt, felnyitva madame Pelet egy cselédje állt előttem, asszonya üdvözlését hozva s azon izenetet, hogy igen örülne látogatásomnak s annak, ha szives lennék a „gourter“-t (uzsonna) náluk az étteremben költeni el.

„Plait-il?“ (mi tetszik?) kérdém bámulva, mert oly rendkívülieg hangzott ez izenet és meghívás, hogy azt véltem, tán nem hallottam jól; a cseléd ugyanazon szavakat ismétlé. Természetesen elfogadtam a meghívást s a lépcsőkön alá haladva, bámulva kérdém magamtól, vajjon minő szeszély lepte meg az öreg delnőt; fia elment volt hazulról, hogy az estét valamely klubban töltse, melynek tagja volt. Épen midőn kezemet a kilincsre tettem, különös gondolat villant át agyamon.

„Tán csak nem fog nekem szerelemvillomást tenni,“ — szólék magamban. Már ballottam öreg franczia nőkről, hogy tesznek ily különös dolgokat; de hát az uzsonna? azt hiszem ily dolgok legelőbb evés-ivással kezdődnek.

Valami szörnyű lehangoló volt felízgatott képeletem e játékában s ha időt engedtem volna magamnak a megfontolásra, menthetetlenül visszatérök a felrohanok szobámba, hogy ott elzárjam magam a külvilágtól; de ha valamely veszély vagy ijesztő körülmény még homályba van burkolva, az emberi lélek első kíváncsága, tiszta bizonyosságot szerezni felőle s a menekülés eszközeit inkább akkorra tartani fenn, ha a rettegett való bekövetkeznék. Megnyomtam a kilincset s a következő perczben álléptem a végtelen kőszobá, becsuktam az ajtót mögöttem és madame Pelet-vel szemben találtam magamat.

Igazságos ég! Az első tekintet reá, igazolni látszék félelmemet. Ott ült az öreg delnő, világoszöld batizt rubában, fején piros rózsákkal ékített bodros csipke fejkötővel; az asztal gondallal meg volt terítve s megrakva gyümölcs és süteménnyel, kávé s egy palack, nem tudom minő tartalommal diszelgett ezek közt. Már hideg verejték kezdett állni homlokomon, már kezdtem a legközelebbi ajtó felé tekintetni, midőn kimondhatlan megkönnyebbülésemre, szemeim vadul széledezve minden irányban, a kandalló közelében álló karszékre tévedtek s abban egy másik alakot fedeztek fel. Ez is nő volt s e mellett öreg nő s ép oly kővér és piros, mint minő sorány, halvány Pelet asszony: neki is igen könnyed finom öltözéke volt s egész tavaszviránya köríté violaszín bársony kalapjának tetejét.

Alig volt időm ez általános megjegyzéseket tenni magamnak, midőn Pelet asszony oly léptekkel, mely mint látszék kecses és rugalmas akart lenni, felém közelít s így szól:

„Valóban nagyon lekötölez ön uram, hogy egy perczerre odahagyta tanulmányait és könyveit, enged egy ily igénytelen nő kérelmének mint magam, lesz e oly jó még azzal tetézni e szivességet, hogy megengedje bemutatnom legkedvesebb barátommet Reut ter asszonyt, ki itt a szomszédházban — a nőnővelde helyiségben — lakik.

„Ah! gondolám magamban, tudtam, hogy öregnek kell lennie, ezzel meghajtám magam előtte s leültem; Reutter asszony velem szemben, az asztal mellett foglalt helyet.

„Hogy tetszik önnek Belgium?“ kérdé a leglaposabb brüsseli kiejtéssel.

Most volt alkalmam észlelni a különbséget. Mrs. Pelet finom, tiszta kiejtése s a flamandok durva porias beszédmódora közt. Udvariasan feleltem kérdésére s bámulva kérdém magamtól, hogyan lehet ily közönséges kinézésű vaskos vén asszony, vezetője egy a legjobb hirben álló nőnőveldeknek, melyről mindig csak szépet s jót hallottam beszélni. Valóban volt mit csodálni ezen. Madame Reutter sokkal inkább emlékeztetett valamely vidor szabadban élő öreg flamand pornőre, vagy még inkább korosmárosaóra, mint egy komoly, higgadt, szigorú nővelde igazgatónéra.

Ezáltalán a Continensen lakozó, vagy legalább a belgiumi öreg delnők oly szabadságokat engednek meg maguknak modor, beszéd és külső tekintetben, mitől a mi jó nagyanynak, mint merőben illetlen dolgoktól visszariadának s Reutter asszony mosolygó vidor arca bizonyosságot tett arról, hogy

ő sem tesz kivételt ez általános nemzeti szabály alól; bal szeme valami furcsa kancsal pislogást mutatott folyvást, míg jobb szemét rendesen félig lehunyva tartá, mi valóban nagyon különös kinézet adott neki,

(Folytatás következik.)

Elégia a múzsáról.

(Torda július hó.)

Tudom én azt jól, hogy oly tárgyról beszélni, mely — legalább most — alig érdekel valakit, nem tartozik a leghálásabb foglalkozások közé. De mindegy. Az ember azért szereti elmondani a magát, akár hallgatják akár nem, s nem egyszer csap föl közlarmában ékes orátorok, örök ifjú politikusnak, ki ne röstelje oda fen az országházban megindult vitáknak szörnyű módon neki fobászkodni. és pedig úgy, hogy egy szusszal elfújja nagy mondatokban hazaszeretetének legkisebb érzelmeit is... vagy hasonlóképp tán én is untatni fogom az olvasót? Mit sem tesz! A „századok legendájának“ egyik hőse őszintén bevallá: annyi dicősség érte már, hogy szinte vágyik a — szemétre; esprit fort... Hasonlóan az olvasó is annyira eltelhetett már a fényes ünnepélyek, szemkápráztató látványok, pompa ragyogvány és a lelkesedés vérgyújtó rajzaival, hogy szinte jóleshetik neki egy oly halvány képű közlemény, mely vért nem igen hozza ideges izgatottságba.

Hanem hogy és miként kázdjam? Valóban vakmerőség tölem, hogy ily időben, midőn a ki észrevétetni kívánja magát, az rendesen politikáról beszél vagy ir egész illasi vezércikket — én meg ellenkezőleg a szépirodalomról szólok. Rólad te szegény, mellőzött, lenézett, oda hagyott szépirodalom. Legfőlebb is csak arra szolgál, hogy sötét éjszakáinkat világítsd meg élénk lámpa fényeddel. Most kel a nap, és te ki fogsz menni a divatból, mint a régi jó gitár. Hol van az idő, midőn te még körünkben oly buszke homlokkal jártál, mint egy királynő, s áldást hintve, mint az ég leánya? Virágokon jártál és ékkövel ragyogtál. Hajadba Petőfi font igaz gyöngyöt és viritó szalagot, kontósódet arannyal Arany, ezüsttel Vörösmarty himéztele s homlokodra M. Adách Imre tűzött egy messze kiragyogó diadémét. Hivatottak serge hordta uszályodat, s hivatalnokok raja zengett-zsongott füledbe. A nagyképű politikai lapok csak úgy futkostak utánad, hogy egy-egy regényt kapjanak tőled, zöld ligetűl sívár pusztaságait ékítésére; kezzeg nem is mernek most tulnakott ma-

ipa" hiánya felett panaszkodunk és ennek tulajdonítani hátramaradásunkat, indokolatlan eljárás. A gyárak, melyek után annyira sajnálunk, benne fekszenek a földben, csupán egy kis trágyaanyaggal, minél azt tüzelővel mozgásba kell hoznunk.

Az ország vergődik a pénzügyi zavarokban s ha néhány éven keresztül szántóvetőink gondosan kezelnek földjüket, a ráfordított költségeken felül kifizethetnek az összes adóhátrálékot s ez pedig helyreállítaná a pénzügyi egyensúlyt.

Arra, hogy gépekkel műveltesse a szántóvető földjét tőke és fejlettebb műveltség szükséges, arra azonban, hogy egyszerűen trágyázza földjét és rövid időn megismerkedjék az újban használt trágya-anyagok nagy termékenyítő erejével, csak lelkeszeink, tanítóink és földesuraink részéről volna szükséges egy kis jóakór gyakorlati utmutatás.

Népszerű kézikönyvben nem szenvednénk hiányt és hogy mily összeg vagyont adna például a falusi tanító tanítványa s az értelmes falugazdák kezébe, ha gyakorlati példákkal igyekezne megmutatni a helyes utat, azt hisszük könnyen belátható.

Az ország felvirágzása teszi kötelességévé itt a tevékenységet mindenki részéről, ki nek módja van rá megtanítani a népet, hogy nemcsak az ég, hanem en maga is hozhat magának áldást.

— Országgyűlés. A választótörvényjavaslat 12-ik szakasza fölötti vita sokkal nagyobb mérvet és szenvedélyesebb élt öltött, mint várni lehetett.

F. hó 23-ikán már a vita egészen kizökkent az érdemleges tárgyalás keretéből, s e tekintetben talán csak Ghyecz Kálmán, Szapáry Gyula és Csemeghy Károly tettek dícséretes kivételt. A pénzügyminiszter a tegnapi ülésen Huszár Imre által provokáltot nyilatkozatra s a középpárt szóvivője aligha tett szolgálatot az ügynek, melynek érdekében felszólt, mert Ghyecz Kálmán röviden ugyan, de határozatosan lerontotta a 12. §. ellenzöknek okoskodását, s kijelenté, hogy mint pénzügyminiszter, ha miniszterársai ellene is volnának, igen természetesen helyeselné e szakasznak az adók befizetésére vonatkozó intézkedését. A jobboldal éljenzett, a baloldal pedig hallgatott mélyen e kijelentés után.

A pénzügyminiszter beszédén kívül Csemeghy Károly beszéde is megtette a kellő hatást, melyivel kíséri rendszeren a jobboldal Csemeghynek alapos és érvekkel teljes beszédét. Ma is a 12-ik szakasz tárgyalásánál meglehetősen kellő értékre redukálta Szatgh Pálnak a tegnapi ülésen mondott szenvedélyes kifakadásait, s nem épen kellemes kérdést állított Szatgh elébe, hogy vajon a haza elleni lázítást, vagy a felségsejrtést különböző véteknek tekintti, ha valaki szóval néptömeget elűz, vagy sajtó útján követi el, hogy annyira pártfogása alá vette az ily bűnöket.

Szölt még e tárgyban Szapáry Gyula belügyminiszter is, előadván annak okát, miért nem vette föl eredeti törvényjavaslatában e szakaszt. A többi szónok nagyobb részt éles és személyes támadásokat intézett egymás ellen, vagy hogy a személyes kérdésben felszólalók egymást váltották föl. Leghevesebb volt azonban Nagy György, kit az elnök kétszer is mérsékleire intett.

Báró Kemény Gábor beszéde

a képviselőház jul. 18-iki ülésén.

(Vége.)

Kérem, adatokkal is szolgálhatok, mert erre nézve vannak adataim, 34 frt, 13 kr jövedelem, azon az esetben, hogy ha összesen 22 % -ot becsültük elég arra, hogy a 8 frt 40 krt megadja, akkor nem kell egyéb, mint a törzsdoból 3 frt, 40 kr. Már kérem, gazdaember, a ki függetlenül áll alig van Erdélyben jelenleg, a ki ezen adott meg ne fizesse. Már pedig azt hiszem, minden egyebet lehet mondani a 48-iki törvényről, mint azt, hogy az általános szavazat jogot beakarta volna hozni Erdélybe, ott a hol a 48-ig nem létezett. A hol létezett, ott meghagyta, a hol nem létezett, nem hozta be. Eddig inkább az ellenkező vádat halottuk ellene emeltetni, hogy nagyon is szűkmarku volt. Majdnem mondhatnám inkább lehetne igazolni a 9 % földterhermentesítési járulék leszámitását a választási cenzusba, mert a pótlékra nézve specialis rendelkezés volt az erdélyi rendőrség fenntartására. Ezen pótlék ugyan későbbre az 1868-iki törvény után nem külön, de Erdélyben a csendőrség jelenleg is a költségből tartatik fenn. Azt lehetne tehát mondani, ha akadékoskodni akarnék, éppen ebből. Miután azonban Magyarországon eddig a közcsendőrségnek állami természetű nem ismertetik el a közalapból fenntartandónak, fenntartottnak, azt lehetne mondani, hogy ezt teljességgel nem állami adó azon esetben is, ha egyesenes határozottan másképp nem intézkednek e tekintetben a 68. XXV. t. cz.

Akkor, mikor Schmerling intézkedett, mint bátor voltam előbb felhozni, a szebeni tartományi gyűlésre való választásokat illetően, akkor ő a fejadót becsültotta az alapba, de sem a földterhermentesítési járulékot, sem a pótlékot nem. Az egészen másnemű felfogás volt, mint a mostani.

Azon nagyon szétagazó és sok tekintetben hibás felfogás, a mi a 48-iki törvényeket illetően le-

tezik, én azt hiszem, hogy a dolognak történeti fejlődése hozza magával. A 48-iki törvényekben megállapított bizonyos választói cenzust. Ezután csakhamar megszűnt a parlamenti constitucionalis élet, és csakhamar megváltozott az egész adozási alap és rendszer is. Mikor az adózási rendszer megváltozott, akkor az országgyűlésnek nyilatkozni kellett volna fölé, hogy mit ért már most olyannak, mi a cenzus alapját teszi; de országgyűlés természetesen nem volt és nem intézkedhetett, későbbre jött a földterhermentesítési járulék, és pótlék, és ezek változtak nagyságban, nem ugyanazon egy, nem ugyanazon 1 % voltak különböző években. Végre 1865-ben a kolozsvári tartományi gyűlés hivatott meg. Ekkor intézkedni kellett valahogy az erdélyi kormányzatsáknak e tekintetben, hogy a választások eszközöltesse. Erre felhatalmazta és ezt kötelességévé tette a 48-iki törvény is. Az intézkedett is, hogy a törvény alkalmaztassék, és ezen rendelet úgy vitetett keresztül, hogy a földterhermentesítési járulék és pótlék kiha-

gyatott a számításból. És ezt az akkori és a többi országgyűlések helyesen fogadták el, mert ide jöttünk ama gyűlés után mindjárt, és nem tételtt egyik választás ellen az okon semmi néven nevezendő kifogás az országgyűlésen, és ez által hogy helyeselte, megválasztásunk rendjét, tulajdonképp nem magával az 1848 törvényvel állunk jelenleg szemben, hanem az 1848-iki törvény egy törvénye magyarázatával. (Ellenmondás) Ez törvényes gyakorlat, mely nálunk a törvényt magyarázza, valamint magyarázza a régi időkben is,

Bezárhatnám beszédemet (Halljuk!) pedig még sok mindent el lehetne mondani. Felhoztam, hogy a 48-iki törvény által egész szolgabírói járáások kizárattak. Nem hagytak ki, mert nem intézkedik a 48-iki törvény egyes járáások, hanem bizonyos cenzus szerint adózkóról. Ezen cenzus szerint nem maradtak ki egész járáások, e tekintetben szolgálhatok adatokkal. Szerfelett kevés volt a választók száma a parti-umban, s tudom, hogy nagyon kevés volt Fogaras vidékén is. De azt is tudom, hogy a rectificatio csakhamar megtörténik és 69-ben más adókulescsal mérték, s nem az adott volta a 48-iki törvény szerinti választó jogosultságnak mint 48-n volt hanem több. Mondatott, hogy milyen nagy hátramenés van a mostani törv.-javaslatban, mikor 48-ban sokkal nagyobb földadót fizettek, és hogy most sokkal nagyobb föld terület szükségeltetnék arra, hogy valaki választó legyen, mint a mennyi szükséges volt 48-ban. Ez sem áll. Ha méltóztatnak parancsolni, szolgálhatok tömeges adatokkal. Az 1848. adó tulajdonképp nem adó volt. hanem bizonyos neme az adó kulcsnak. 48 előtt és 48-ban Erdélyben földmérés nem volt. Megvolt mondva a hold, megvolt mondva a szekér. Pl. 30 portió 8 szén széná tekintetett egy szekérnek. Ez csakugyan nem szekér. Elnevezés épúgy mint a sterling, mint a hatos a mostan tiz krajczárra, mint a kétgaras azon pénzre nézve, melyre 30 szám volt írva. Conventionalis kulcs volt az ép úgy, mint a porta Magyarországon. Csak pár adatdal szolgálók e tekintetben. Felgyógy helysége 1848-ban fizetett adót 153 nominalis hold szerint. Méltóztatik tudni, mennyire ment az urbérisé? 1852-holdra. Ez tény, mert most már fel van mérve. A föld és marha-adó együtt ment Felgyógyon 48-eltől 94 frtra. Jelenleg, ha nem számítjuk többre, mint holdanként 20 krra, mégis 360 frt-ra megy. 360-ban többször meglehet találni a 8 frt 40 krt, mint 94-ben. Torda megyében Sz. Ocsva községben volt beírva 653 hold föld, ténylegesen van jelenleg 3890. Akkor fizettek marhaadó és fejadó fejében összesen 424 frtot, most ha 10 krt fizetnek 780 frtot kell, hogy fizessenek. Ez a leszámitása az adónak csak látszólagos; azért az adó nagyobb, mint volt 1848-eltől. Az az urbérés földre is. És így ha 8 frt 40 krt veszünk fel cenzusul nem megszorítása, hanem jelentékeny kiszélesítése van az 1848-iki alapnak. Én azonban a ténylegesen létező kötelezettségnek nem vagyok ellene, sőt azt elfogadom ezuttal úgy a mint az a gyakorlatban van. Nem kívánok többre kiterjeszkedni, ámbár tudom, hogy nemzetiségi kérdést is csináltam ezen törvényből.

Pedig nem lehet a választási törvénytől azt kívánni, hogy az arra is figyelemmel legyen, hogy hány legyen a képviselő köztvalamely nemzetiségből. A választási törvény feladata, hogy oly parlamentet létesítsen, mely az ország ügyeiben való minden nehézségekkel meg tud küzdeni, nem pedig arról gondoskodni, hogy ennyi magyar, ennyi német ajku legyen stb. T. képviselőház! Nem akarom az időt rabolni. Tudom, hogy 100-szor becsesebb az (Ugy van!) Miskor is becses az, de most 100-szor becsesebb az. Az én beszédem vége oda megy ki, hogy méltóztatassék azt fenntartani Erdélyben, a mi ott jelenleg törvényes, gyakorlat szerint fenáll, mert ha nem javíthatunk, legalább ne rontsunk. És ne méltóztatassanak ily nagy fontosságú tárgyat mellékesen dönteni el. A választási cenzust illetően azt bátor vagyok az 5. §-ra nézve a következő módosítványt beadni. (Halljuk!) Olvassa a módosítványt a választási törvényjavaslat 5. szakaszához:

Az 5. 4. és 3. soraiból hagyassanak ki a következő szavak: „a személyes kereseti adót és a földterhermentesítési pótlékot be nem számítva” és ezek helyett tétessék: „a földterzsádó (1868. évi XXV. t. cz. 2. §.) további ház- és jövedelemadó fejében, a földterhermentesítési járulékok nélkül összesen” és tovább megy a szöveg szerint (Helyeslés). A különbség az is köztem és a központi bizottság között, hogy a szöveg szerint negative van, itt pedig positive van kimondva, mi képezze a választási cenzust. És pedig azért óhajtanám ezt inkább, mint a negativ meghatározást; mert más adónak is fog-

nak bejönni és akkor mindig kérdés támadhat, vajon ez a cenzus alá tartozik-e, avagy nem? A netaláni új adónemek behazatala szövegezem szerint ennél nehézségeket nem fog okozni. Bátor vagyok módosításomat a t. ház figyelmébe ajánlani. (Helyeslés.)

BELFÖLD.

Abrudbánya, jnl. 23. 1874.

Tekintetes szerkesztő ur!

Fogarassy Mihály püspök ő nságának áldást-otró jobb keze a Bányavidékre is kinyúlt, itt is épít, támaszt, mulandót ugyan az embereknek, de örökéletortót az égben, a hálás szívokben!

Ugyanis e napokban nemes elhatározásából két ezer oszt. ért. forintokkal örvendeztetette meg ő nma az abrudbányai rom. kath. hitközséget, mely leégett temploma romjainak kijavítása körül nagy buzgalommal fáradozik.

Nincs kétség, hogy a közbzugalommal felkarolt ügyhöz az áldozatkészség tovább is hason arányban járuland a hívők részéről, és a magas kincstár és mint kegyuraság jól felfogott érdekében e vállalatot támogatni fogja Abrudbánya városának öt temploma, mely a 12-ik századig viszi fel eredetét, felépülend, és hatalmas tényezője válik a nemzeti faj, vallás, erkölcsi és közművelődési emelkedéseknek melyek a város község ösztönzertüleg eddig is oly nemesen törekedett.

Midőn e nemes tényét ő nmgának köztudomásra juttatni kívánom, zárszavam: hogy az ég a kegyes főpásztor urat sokáig éltesse!

D.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, jul. 25.

Franciaország. Ma dől el Franciaországban Perrier indítványának sorsa. Valószínű, hogy el fog vettetni, tudják ezt maguk a köztársaságiak is, a kik aláírásokat gyűjtöttek, hogy elvétel esetén a nemzetgyűlés fölsozlattassék.

Az „Agence Havas” szerint Mac-Mahon tegnap azt jelentette ki több képviselő előtt, hogy Perrier indítványát visszautasítja, mert az a republikánusok kizárólagos győzelmét idézhetné elő és elválasztaná őt (a tábornagyot) a conservatívoktól, holott ő ezekkel akar kormányozni. Ugyancsak az „Ag. H.” szerint a kormány Perrier indítványa ellen fog nyilatkozni és azt fogja kívánni, hogy azon törvények szavaztassanak meg, melyeket már az alkotmánybizottságban követelt. Ha Perrier indítványa elejtetné, a baloldal azt fogja indítványozni, hogy a nemzetgyűlés oszlattassék föl, az új választások irasának ki aug. 6-ára, az új nemzetgyűlés aug. 28-án nyitassék meg, a mostani pedig menjen szét, mi helyt az új thozás megalakult.

Az újonnan kinevezett két minister egyeniségről a lapok következtetnek innak: Bátor Chabaud-Latour Ferenc 1804. jan. 25-én született Nimesben; atyja harmincz évnél tovább képviselte megyét a kamrában. Ferenc a polytechnikai iskolában nyerte kiképzését, s már 1827-ben tüzérkapitány volt, nagy utazásokat tett, részt vett az algeri expeditióban; 1832-től 1843-ig Orleans herceg segédtisztje volt s vele részt vett az akkori harcokban, 1837 óta folyton képviselő volt a februári forradalomig, 1853-ban dandárnok, négy évvel később hadosztályparancsnok lett s 1869-ben a tartalékba helyeztetett át. Páris ostroma idején a mérnöki kar főnöke volt. 1871-ben képviselővé választatván, mindig a jobbközéphez tartozott. Ő az egyedüli protestans ember a cabinetben. — Mathieu Bodet pénzügyminiszter 1817-ben született s az ügyvédi pályára lépett. 1848-ban képviselő lón, s valamint akkor, ugy most is 1871 óta a mérsékelt jobbközéphez tartozott.

A „Nat. Ztg.” rendesen jól értesült párisi levelezője azt sürgönyözi az új pénzügyminiszterről, hogy az teljesen meg lenne nyerve Perrier indítványának. Ez azonban a fennebbiek után nem valószínű.

A kissingeni merénylet még mindig nagy mérvben foglalkoztatja a lapokat, és sokan nevétségnek tartják, hogy a rendőrség nyolcz specialis megbízottat küldött Kissingenbe, kiknek az a feladatuk, hogy Bismarck herceg személyét őrizzék. A merényletnek hatása már jelentkezik Berlinben és másutt több rendbeli házmótosások és különösen azon tilalomban, melyet a rendőrség legközelebb adott ki. A hirdetés következőleg szóló:

Az 1850. márczius 11-ki rendelet 8-ik pontja alapján, mely a gyülekezeti és egyleti joggal való, a törvényes szabadságot és rendet veszélyeztető visszaélések megakadályozására vonatkozik, következők egyletek:

I. A helybeli katolikus legényegylet a következő hozzátartozó egyletekkel: 1. a legényegylet akadémiaja, 2. a fiatal mesterek Szent-Canisiusról nevezett egylete; 3. a szent Eduard mesteregylet; 4. az inasok egylete — mindnyájan helyben.

II. A helybeli szent Bonifacius-egylet a következő hozzátartozó egyletekkel: 1. Tanulók Bonifacius-egylete; 2. Az önálló katolikusok Sz. Bonifacius egylete; 3. Egylet a szent család tiszteletére; — mindnyájan helyben.

III. A Pius-egylet helyben — ezennel az alulírott rendőrség által egyelőre bezártnak. — Ez azon megjegyzéssel hozatik köztudomásra, hogy a tagok az egyelőre bezárt egyletben való részvétel miatt 5-től 50 tallérig terjedő pénzbírsággal vagy 3 naptól

3 hónapig terjedő fogsággal büntetettnek. Berlin, 1874. július 21. Királyi rendőrelnökség. Hertzberg báró.

Az ártatlanul üldözött Hanthaler lelkész, a „Vaterland” szerkesztője által fölsozlittatva, levelet intézett ehhez, melyben elmondja minapi élményeit, kijelenti, hogy elment volna Kissingenbe, ha Bismarck herceg nincs is ott; de mégis szerette volna ezen jelentékeny férfit látni, miután erre alkalom kínálkozott. Hanthaler szemtelen rágalomnak jelenti ki azt, hogy ő Kulmannal beszélt, sőt neki jelt adott volna; végül kijelenti, hogy nem panaszkodhatik sem a bajor igazságügyi hivatalnokok, sem a börtönzők ellen.

A spanyol kormány 19-én még egy rendelet tön közzé, mely azt mondja, hogy az összes kűvés, a zendülés és a felsőbbbségi hatalom iránt való engedetlenség esetében jövőre hadi törvényszékek ítélnek. Ha három embernél többen egyesülnek a végből, hogy a vaspálya- vagy táviradközlekedést megakasszák, e bűntény halállal fenytetik.

Cuenca városának bukásáról, mely komoly csapás a kormányra, a következő hivatalos tudósítás jelent meg: 13-án reggel Alfonz hrg vezetése alatt 8000 carlista megtámadta Ceritaria külvárost. A három első roham visszaveretett, de végül a köztársaságiak kényserítve voltak a külvárost odahagyni s Cuenca nagy piacára vonulni. Ygleszár, a város parancsnoka vonakodott a helyet átadni, mire a bombázás egész éjjel kettőzött erővel folyt. 14-én reggel a lakadók 56 órai tüzelés tüzelés után hatalmukba kerítették a várost. Ygleszár a várba akart visszavonulni, mit azonban 4000 főnyi pihent carlista sereg váratlan megérkezése megakadályozott.

A capitulatio részleteiről még nincsenek hírek. — A carlisták 11.600 emberből álltak; vezérek Frinco, Felix és Villalín papok voltak. A köztársaságiak 150 halottal s 700 sebesüllet vesztettek. Carlista hírek szerint 1000 hadi fogoly és négy ágyu került hatalmukban s Alfonz három millió real pénzbírságot rótt Cuenca városára.

Dor Carlos — mint említők — a napokban manifestumot tön közzé, melyben elmondja, hogy ma már jelentékeny fegyvermezzett hadsereggel rendelkezik. Azután így szól:

Hitem a jog hatalmában megadta nekem a hatalom jogát. Megígértém, hogy megmentem Spanyolországot, vagy meghalok érte. Megtartom szavamat; a lázadókat alá akarom vetni s a népeknek valóóság szabadságot akarok nyújtani. Ki fogom elégetei Spanyolországot vallások érzelmeit s szeretetét a legitim monarchia iránt. De a kath. egység nem a vallások kémkedést, a monarchia nem a zsarnokságot föltételezi. Nem fogom az egyházi javak birtokosait zavarni. A nép szavát a cortes törvényes képviselete útján akarom meghallgatni. Barátot és ellenséget egyaránt magam mellé hívok. Ha a lázadás tovább tart, ágyudörgéssel fogom elfojtani s azok, kik ma a kibékülést nem fogadják, holnap a diadal törvényeinek súlyát fogják érezni.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 25. 1874.

— A földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által a néptanító: számára rendezetgazdasági tanfolyamra utazó néptanítók számára, ha ezek utazásuk célját a miniszterium által kiadott igazolvánnyal kimutatják, a hazai szállító vállalatok következt meneti-j-kedvezményt engedélyeztek: az első erdélyi s magyar keleti vasutak a II-ik kocsi osztály használatát a III-ik osztály, és a III-ik kocsi osztály használatát egy fél II-ik osztályú jegyváltása mellett engedélyezték.

— A kir. igazságügyminiszter Matheiu Miklós naszdóvidéki tisztségi aljegyzőt, a naszdói kir. törvényszékhez irnokká nevezte ki.

— Folyó hó 23-án folyt le a többiek közt a Gráf Jakab tanár ur leánynevelő intézete növénydekeinek is — egész nap tartott — nyilvános közvizsgája. Hasznos, de egyszerűsággal szükséges dolgot vélnék cselekedni az által, ha ezen intézetet is a maga valódiságában, az érdemleges közvizsga és annak szelleme szempontjából — bemutatjuk azok előtt, kik személyes megjelenésükben akadályozva lévén, nélkülözni kénytelenítették azt az őrmét, melyet minden jelenlérő — a szó szoros értelmében élvezett, azon szabatos, tiszta feleletek folytán, melyeket kivétel nélkül mindenféle tantárgyból — magyarul épen úgy mint németül hallhatott. Az intézet szíve-lelke a Gráf-pár, kiknek csupán szabatos bánásmódja, ügybuzgósággal párosult szeretete tüntethette fel azt a háttérben semmit fön nem bagyó sikeres eredményt, mely koronája lehet és valóban az is, egy egész évi lelkiismeretes munkának. Az egyes tantárgyak tanításánál két fiatal erő volt alkalmazva Török István és Szilágyi Gyula urak személyében, kik itt is bebizonyíták, hogy tud. egyetemünk jelesei sorába tartoznak. Ez alig két éves intézet, már is 34 növendéket számol, mely szám — hisszük — hogy jövőben megkészeresendi magát. A közvizsga másodtanfelügyelő tkt. Hosszu Theofil ur és igen szép számú szülők és ügybázatok jelenlétében ment végbe. Melegen ajánljuk ezen, a törvények s a nevelés-oktatás igényeinek minden tekintetben megfelelő magán-intézetet figyelembe mindazoknak, kik még azt kellően nem ismernék.

— Deák Ferenc végleg kiköltözködött az „Angol királynő” szállodából. A nyarat a városi-gyeten tölti a Schwarz-villában, őszre pedig beköl-

időközök az egyetem-térre a Wenkheim (mos Hadik) házba, hol Széll Kálmán és családja közvetlen szomszédságában fog lakni.

— Az erdélyi gazdasági egylet közelmúlt választmányi ülésén a következő fontosabb tárgyak fordultak elő: A múlt ülés felolvasott jegyzőkönyve — észrevétel nélkül hitelesített. Az erdélyi szász gazdasági egylet a külföldi gépekre kivetett behozatali vám megszüntetése érdekében szerkesztett felterjesztését másolatban pártolás végett megküldvén — igazgató választmány a kérelmet teljesen magáé vá tette s ez értelemben részéről is felterjesztést fog intézni. Ministerium a jövő év ápril havában rendezendő dohány-kiállítás programját ismertetés végett megküldi, az „Erd. Gazd.”-ban egész terjedelemben közölte. Orsz. magyar gazdasági egylet a földm. ministerium intézkedése folytán Kenessey Kálmán „A buza vetőmag nemesítéséről” cz. művéből 60 példányt küld kiosztás és annak nyomán kísérletek tétele végett; köszönettel fogadtatván, a jelentkező tagok közt kiosztandó s a netáni kísérletek eredménye felterjesztendő lesz. Frommer A. Herman a kanadai zab idei termésének eredményéről kér szíves felvilágosítást, annak idején meg fog adni. Brassai József hajlandó gyümölcsészeti albumát 200 frtért a buda-pesti orsz. gazdasági muzeumnak átengedni; ezen értelemben a felterjesztés meg fog látni. Titkár a vándorgyűlés ügyéről tévén jelentés felkérte a választmányt a további intézkedések eszközésére; választmány elhatározta, hogy a k. monostori gazd. tanintézet két hallgatóját az idén is el fogja küldeni a vándorgyűlésre s hogy a részletesen kimutatott központi költségek levonásával fennmaradó 545 frt. készpénzt és összesen 30 drb. érmet a dévai intéző bizottság rendelkezésére fogja bocsátani. A „Bors Mihály emlékére” tett 2000 frtos alapítvány egy évi 5%-os kamattal rendelkezésre állván, választmány fel fogja kérni a kolozs-monostori gazdasági tanintézet t. igazgatóságát, hogy a legjelesebb tanulók közül hármat az augusztusi választmányi ülésig kijelteni szíveskedjék s ezek közül egy — a legértelmesebbnek a választmány fogja szavazattal bszséggel a szorgalmi díjat odaítélni s küldőitől által a nyári vizsgák végével, az összes ifjuság jelenlétében kiosztani. Titkár jelenti, miszerint a közbelki tavaszi eladásból 907 frt 12 kr. tiszta jövedelem folyt be, mely összeg a pénztárba beszállítattatott; — tudomásul szolgált. Titkár a Calderoni Vajdaffi-féle méter mérték gyűjtemény meghozatalát indítványozza — az indítvány érvényre emeltetett. Titkár jelenti, hogy lakását Szt.-Mihály naptól kezdődőleg a sétatér utca 13. sz. alatti telekre fogja áttenni, — tudomásul szolgált.

— Balajthi Imre belügyminiszteri tanácsos a napokban hivatalos minőségben Brassóban időzött s megvizsgálta a korodákat, valamint az árvaival hivatalokat. A ministeri tanácsos ur a fűrdőket is megfogja látogatni. E hó 22-én Előpatakra utazott s innen S.-Szt. Györgyre, Kovásznára, Tusnádra, Cs. Szeredára s Gyergyó Szt.-Miklósrá megy.

— A bibornok herezegprimás, Jacobini érsek, pápai nuntius, s illető kíséretök tegnapi délután reggel érkeztek a fővárosba. A primás és a nuntius látogatásokat tettek a miniszterelnök s Trefort uraknál.

— Vettük a pesti egyetemi kör évkönyvét az 1873—4. évről. A mint a több jó értekezés kíséretében kiadott évi jelentésekből látjuk, ott az egyetemi ifjuság sokkal csekélyebb arányban vesz részt az olvasó körben, mint a kolozsvárnál; míg ugyanis itt az ifjuságnak fele be volt írva, ott alig egy hetede, mindazáltal a gyakori felolvasásokkal a kör eredményes működést mutatott fel, melyben az egyetemi tanároknak is volt tekintélyes részük. Az egyletet a lefolyt két évben a kormány 3 ezer forinttal segélyezte, míg a kolozsvári egy krajczár segélyt sem kapott; mégis ott a pénztári maradék csak 324 frt, míg a kolozsvárnál — mint halljuk — a teljes felszerelés után 600 frtot tesz.

— Salamon János népzenei zenetársulatával N. Szebenbe érkezvén, ma este tartja ottan az első zeneestélyt.

— K.-Fehérvárra egy román szintársulat érkezett s előadásait ma kezdi meg.

— Az ágostai hitvallásnak consistoriuma e hó 23-án tartott ülésében nagyobbára iskolai ügyekkel foglalkozott. Megállapította a tanterveket az az 1873-ik tanévre; ösztöndíjakat osztott ki; s a brassai leányiskolát felsőbb népiskolává emelte.

— Chinai színházi előadás. San Franciscóban ismét megnyitottak egy chinai színházat és az első előadásán ezer nyolcszáz vett részt. Az előadás esti fél nyolctól reggeli három óráig tartott és a darab tele volt cselszövényekkel, öngyilkosságokkal, agyonszúrásokkal és nőrablásokkal, a mint a chinai drámákban szokás. A jelmezek fényesek voltak, a zenét ellenben a nem chinaiakra nézve csapán a nagyobb thea, és dohánydagok tették tűrhetővé.

Suppe karmester Bécsben új operette-t készített és benyújtotta azt a Cartheater igazgatóságának, mely azt a jövő hó folyamában fogja színre hozni; a darab címe: „A rablóbarlang”.

— Olasz operatársulatot fog Hasemann bécsi szinigazgató hír szerint szervezni, úgy hogy Bécsnek f. é. augusztus elsejétől jövő évi martiusig olasz dalműködése lenne.

— Konstantin orosz nagy herceg neje jul. 23-án este Budapestre érkezett, és másnap folytatta útját a Dunán Odessa felé. Kísérete 45 személyből állott.

— Az augsburgi „Allgemeine Zeitung”-szerkesztőjára dr. Gosen Gyula 36 éves korában meghalt.

— Bukaresti hírek szerint Catargiu és Boerescu miniszterek a vaskoronarend nagykeresztjét, Catacuzeno miniszter és Costaforu román ügynök a Ferencz József rendjelt kapták.

— Revisorunk — tekintettel a kaniculai rekendő melege — szíves elnézést kér az általa észre nem vett, meglehetősen gyakori, sajtó hibáért. Így; a többek közt, kötelességének tartja — félreértések kikerülése végett — lapunk tegnapi hírvonatában a dalárünnepélyre vonatkozó újdonságba becsusztott következő szarvas sajtó-hibákat ily formán rectifikálni: „Két ilyes hölgy” helyett „két ifjú hölgy;” „vészhozás” helyett „széthuzás;” „első rendű ura volna” helyett „első rendű feladata lesz vala” olvasandó. Igéri, hogy ezután a Szombathelyi uszodáját gyakrabban fogja használni, hogy a revisiót nem a roppant hőség bágyasztó hatása alatt, hanem kelő éber és friss állapotban végezhesse.

— Honvédek a brucki táborban. A brucki táborozás az idén augusztus végétől szeptember 16-ig fog tartani, a közls hadseregbeli csapatokon kívül hat honvédszázalój, két honvédhuszár század és egy mitrailleuse üteg is részt vesz abban; a honvédek a pándorfin pusztán fognak sátrót ütni. A táborozás alatt a király, valamint József és Albrecht főherczegek több ízben fogják a csapatokat meglátogatni.

— Egy bécsi templom üvegfestményeinek költségeihez Mihálovics zágrábi érsek ezer forinttal járult. Alkalmassint Zágrábban is akadt volna helye ez összegnek.

— A legrégibb gőzhajó. Bizonyos Butler C. J. ur Brooklynból azt állítja, hogy az első gőz által hajtott hajó 1493-ban közeledett a Guadaluquiviron Spanyolországban. A hajó valami Don Blusco találmánya volt, gépe sokkal egyszerűbb és ennek működése sokkal közvetlenebb, mint a jelenleg használt gépeké. Buthler látta is a hajó és a gép régi tervrajzát pergamenten. A találmány azonban elveszett, minthogy Ferdinánd spanyol király a hajót és a gépet, mint a „pokol művét” szétromboltatta. Ez utóbbi állítás egészen hihetően hangzik.

— A világ leggazdagabb embere Rothschild egyszersmind a legháborgatottabb is, mint ez egy leveléből kilátszik. Ugyanis egy új Cagliostro azt az ajánlatot tette neki, hogy 10.000 frankért meghosszabbítja életét 127 évre, mely humánus ajánlatra aztán a báró következőleg válaszolt: „Uram! Én naponta a legbizarrabb ajánlatokat kapom. Sokan érdeklődnek irántam. Az egyik azzal fenyeget, hogy megöl, ha nem küldök neki 100,000 frankot. Egy másik meg, ha pénzzel segítyezem, hatodik érzéssel akar megajándékozni. Egy harmadik pedig 100 milliónyi összegért vissza akarja szerezni számomra a jeruzsálemi királyságot. Én nem teszek ez urak között semmi különbséget, hanem csak arra kérem, hogy hagyjanak nekem békét.”

— A németországi katolikusok egyletének második közgyűlése az iskolákra nézve határozatilag kimondá: „A nyilvános közoktatás egyre tovább terjedő elpogányítása az általános iskolagyűnek az állam által kényszerre alapított vezetése, összekötve az egyházat és családot megillető jogok elnyomásával — forrása minden szellemi és erkölcsi romlásnak.” — Rettenetes!

— Dr. Schliemann Athénben. Dr. Schliemann azt írja az „Academy”-nek, hogy a görög kormánytól engedélyt kapott, miszerint a nagy régyszögletű toronyt az akropolisban, az ugynevezett velenzei toronyt, mely mint látzink, már a 14. században épült, saját költségein leromboltathassa. A torony a propyláinak 1600 négyyszög lábát foglalja el és nagy négyyszögletes márvány- vagy homokkövekből áll, melyek az akropolis különböző ókori emlékeiből és Herodes Atticus színházából hordattak össze; magassága 80 láb és falai 5 lábnyi vastagságúak. Ennek a toronynak a lebontásához, mi 465 font sterlingbe kerül, dr. Schliemann nagy szolgálatot tesz a tudománynak, mert napfényre hozza a propyláinak legértékesebb részeit és bizonyára számos érdekes fölíratot fog találni, melyek közzétételének nagy három évre őt illeti. E hó 2-án fogtak a munkához az athéneiek nagy örömmel, de baglyok ezreinek nagy bánatára, melyek a toronyt lakták. „Azonban lehetetlen”, így végzi Schliemann, „hogy az ember mindenkinek kedvére járjon el.”

— Csásár. Nagy-Váradon pár nap előtt egy feltűnő magaviseletű fiatal ember a „Zöldfá”-ba szállt „titkárával” s magát Kubinyi Ernőnek, majd báró Kubinyinek nevezte, erősen költekezett, több ismerettségét költött, kiket pezsgővel traktált. Azt állítván, hogy Sz.-Somlyón birtokokat vásárolt, s hogy egy Kubinyi nevű erdélyi milliommós nagybátyja van (ki csakugyan létezik) ki neki 300,000 frtot adand stb. Nemokára egy száznegyvenezer frt értékkel terhelt pénzküldemény érkezett számára a helybeli postára, melynek borítékján állítólagos nagybátyja azon kívánságát fejezte ki, hogy azon értékpapirokat (peseti takarékpénztári könyvecskék) tartalmazó küldeményt, a postaigazgató Zobel tartsa vissza s csak e hó 25-én adja ki öcsésének. Ennek híre ment s Zodel engedve a fiatal ember unszolásának, ki előtte több rendbeli, hihetőleg hamisított levelét mutatta fel nagybátyjának, több ízben tetemes pénzöleget adott saját zsebéből a kalandornak. Magaviselete azonban gyanút keltett többekben s midőn újból részére egy 20,000 frtos levél érkezett a helybeli postára, azt a rendőrséggel fölbontatták s abban

egyebet finom tiszta vallinapirnál nem találtak. Kubinyit erre elfogták s a törvényszéknek adatot adt, hol a vizsgálat már megindult. A csalóval együtt elfogatott titkára is.

— Lapunk mai számához van mellékelve a földmívelés, ipar s kereskedelemügyi ministerium hirdetése, a bibolnai, kisdéri és mezőhegyesi álladalmi ménésekben eszközözlendő lóárverésről.

— Irodalmi curiosum. A. M. Holtermanni, de nequitia advocatorum, von Tücken und Bubenstücken der Advocaten und deren Gebet. Cum judicio defensivo Francisci Clientis, dicto Virgae! Virgae! Freienhagae, anno MDCLXXXIV. E furcsa könyv egy czimképpel van ellátva s kapható Stein János könyvkereskedésében (Kolozsvárt. Ára 3 frt.)

— Könyvszemle. A magyar német-francia-és angol irodalom újabb termékeiből Stein János erd. muzeum egyleti könyvkereskedésébe Kolosv. megérkeztek! Jámor Pál munkái. I kötet 2 frt. — Budapesti szemle, szerkeszti Gyulai Pál. 1874 Jnnius—Julius. 2 frt. — Máriássy Béla, pénzügyeinkről. 3 frt. — Bóczy Dr. a római jog pandektáinak tankönyve. I fele. a teljes mű ára 4 frt 50 kr. — Dr. Báttaszéki a magyar által. magánjogi törvénykönyv tervezete. 80 kr. — Kákay, nagyfőúr, legújabb fény- és árnyképek. 2 frt 60 kr. — Hensinger v. Waldegg. Handbuch für speciell Eisenbahn Technik. III.-tor. Band. der Locomotivbau. I. Hälfte, 7 fl. 20 kr. — Starr, Sach- und Nachschlage Register zu sämtlichen, Landesgesetzblättern. 2 frt. — Martens, Consularwesen und die Consularjurisdiction im Orient. 8 frt, 40 kr. — Dr. Ueberweg, System der Logik und Geschichte der logischen Lehren. 3 frt 60 kr. — Wöhler-Fittig, Grundriss der organischen Chemie. 9-te Auflage. 4 frt 80 kr. — Dr. Brentano. Psychologie vom empirischen Standpunkte I Band. 4 frt 32 kr. — Belot, Hélène et Mathilde. 3-me édition 1 frt, 80 kr. — Oliphant, For Love and Life. in two volumes. 1 frt 92* kr. —

KÖZGAZDASÁG.

— A Skene-consortium s a közös hadügyminiszterium. A mai hivatalos „Wiender Ztg.” következő fontos közleményt tartalmaz: A közös hadügyminiszterium néhány nappal ezelőtt a hadi felszerelési társasággal az új szállítási szerződés ügyében folyó alkudozásokot megszakította. A közös hadügyminiszterium most elhatározta azon többi iparosokkal, kik a pályázati hirdetést következőben a hadsereg ruhanemű szükségleteire és pedig a posztó, a len és a calicot csoportban ajánlatot tettek, érintkezésbe lépni, s velők szerződéseket kötése végett alkudozni. Ellenben a börcsoportra nézve új combinatio merült föl, melytől biztosan várják, hogy más megbízható beszerzési módra fog vezetni.

A hadsereg felszerelési társasággal folyt alkudozások megszakításának okai közel fekszenek. Csak azt kell emlékeztetnünk visszaidezni, mily gyakran és nyomtatékosan hívták fel évek óta az orsz. képviselő testületek is a hadügyminisztert, hogy a társasággal a szerződést felbontsa, s olyan szállítási rendszert fogadjon el, mely a nagy vállalkozás változhatatlan elvén nyugszik ugyan, de nem mint az eddig, minden versenyt kizárjon, s csak monopolizálásra vezessen.

Az offer, melyet a társaság szerződésének felmondása és a szállítványokra kiírt új pályázat után beadott, a tett új ajánlatokat elfogadhatatlan föltételekhez fűzte. De nem tekintve ezt, a hadügyminiszteriumnak, hogy az orsz. képviselőtestületek s az üzleti világ már említett óhajainak is — a mennyiben mindenekelőtt a hadsereg irányadó érdeke enged — megtehljen, valamint saját tapasztalataira támaszkodott és az ez ügyben ismételve összehívott enquete-bizottság javaslatainak alapján, a szállítási hirdetében kijelölt alapelvek némely módosítását kelle követelnie, melyeket a társaság a vele folytatott hosszadalmas alkudozások dacára végül még sem fogadott el.

A hadügyminiszterium ezen követeléseinek egyike az volt, hogy a posztócsoportban az évi szállítványból 40% elválasztatik s ebből 20% a magyar iparosokra, 20% azon cseh- és morvaországbeli posztógyárosokra ruháztatassék át, a kik a posztócsoportra ajánlatot nyújtottak be.

A társaság csak 20%-ot akart a magyar iparosoknak nélkülöníteni s állítólag tekintettel a nagy pisicora a börcsoportban ragaszkodott azon kívánsághoz, hogy a többi 80%-ot egymaga szállítsa.

Minden érv, melyet a társaság álláspontjának indokolására felhozott, nem bírhatta reá a hadügyminiszteriumot, hogy követelésétől elálljon, mert egyedül a 20% nak a magyar iparosok számára való átengedésével a delegatiók óhajainak csak részben lett volna elég téve.

A börcsoportban való havi szállítványokra nézve is eltérések merültek föl, minthogy a társaság a kívánt számú lábbelből csak óthatod részt akart elfogadni s a szállítási határidőre nézve a hadügyminiszterium által megállapított feltételeknek sem vélte magát alávetethni.

Ezen s néhány még lényeges eltérés gyakori és beható alkudozások tárgyát képezték. A hadügyminiszterium annak belátására jutott, hogy a társaság engedékenységére a különböző vitás pontokban nem számíthatni.

Hogy tehát hasztalan alkudozásokkal időt ne veszítsen, elhatározta, hogy a hadsereg felszerelési társaság aránylatára egyáltalán nem fog többé reflektálni, hanem a többi ajánlattevőkkel, kik a földolgokban minden kitűzött feltételt elfogadnak, fog alkudozni.

Ezen alkudozások remélhetőleg gyorsan sikeres befejezésre fognak jutni. Minthogy azon consortiümök, melyek posztó-, len- és calicot cikkekre tettek ajánlatot, igen tekintélyes szállítási képességet képviselnek, a bekövetkező változás a hadsereg harezképességére semmiféle hátrányos befolyással nem lesz. A szállítványok elosztásával több consortiümök közt olyan beszerzési mód lön elfogadva, mely, midőn az orsz. képviselő testületek óhajainak megfelel, a hadsereg érdekeit előmozdítja, a mennyire lehetséges észszerű decentralisatiót helyez kilátásba s a mi nagy fontosságúnak látszik, a monarchia két felének nemzetgazdasági érdekeit is számbaveszi. —

Kimutatás

a közdi vásárhelyi takarékpénztár 1874. év janus havi üzletforgalmáról.

Bevétel:

Betétek 15 feltől 3863 frt 32 kr, visszafizetett leszámítolások 5950 frt — kr, Befizetett kamatok 175 frt 23 kr. különféle illetékek 175 frt 23 kr, részvény átiratási díj 1 frt megtérített kezelési költség 3 frt 42 kr.

Pénzmaradvány május haváról 478 frt 33 kr.

Összesen bevételei 10647 frt 19 kr

Kiadás:

Visszafizetett betét 2 félnek 460 frt — kr kifizetett betéti folyó kamat 4 frt 70 kr, váltókra adott kölcsön 8770 frt — kr, tiszti fizetésre 66 frt 66 kr, szolgadij 8 frt 33 kr, bélyeg illetékre 3 frt 5 kr.

Pénzmaradvány jun. 30. 133 frt 45 kr.

Összesen 10647 frt 19 kr.

Bányay Ferencz, ifj. Jakab István könyvelő. pénztárnok.

— A Gy.-Fehérvár piacz árai jul. 20-kán 1874. A. ausz. mérő Tisztabuza 5 frt 80 kr, elegybuza 4 frt 56 k. rozs 3 frt 85 kr. kukorica — ft. zab 1 frt 89 kr. pityóka 2 frt 25 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy font disznózsír 60 kr. egy kupa borsó 32 kr. lencse. 32 kr paszuly 20 kr Egy mázsa kenyér liszt 13 frt Egy font marhabús 20, Egy mázsa széna 2 frt 40 kr. Egy öl tüzi fa kemény 7 frt. 50 kr.

— A Nagy-Enyedi piacz árai julius hó 23-kán 1874. Alsó ausz. mérő. Tisztabuza 6 frt — kr Rózs 4 frt 25 kr. Elegybuza 5 ft — kr. zab 1 frt 80 kr. Széna 2 ft. 20 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 10 frt. — kr. Marhabús fontja 16 kr. Konyhaliszt 14 kr. Borsó mérője 32. Lencse 32, paszuly 20 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Julius 24-én 5% Metalliques 70 20 frt. Kamat —. — 5 % Nemzeti kölcsön 75.10 frt 1860 Kölcsön 103.75. Bankrészevény 970 Hitelintézeti részvények 23125 London 110.80 ft. st. Ezüst 104.15 Cs.kir. arany — Napoleondór 8.85.

Urbéri kötvények: Magyarországi 76.50. Tömési 75.25 Erdélyi 73.50. Horvátországi 79.—

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Minden betegnek erő és egészség
gyógyszer és költség nélkül:
az igen kellemes

Revalescière Du Barry
Londonból. (190—209)

A mióta pápa 8 szentsége a delicat Revalescière du Barry használata által szerencsésen ismét felgyógyult s annak hatását sok orvos e kórház elismerte, senki sem fogja e becses gyógytáplálék erejét kétségbe vonni, s itt elősoroljuk azon bajokat, a melyeket gyógyszer és költség nélkül meggyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyák-, hárt-, lélegzet-, huygcső- és vesebajok, tuberculosa, aszkók, asthma, hurut, emésztés hiány, dugulás, vérhas, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vizkór, hidegláz, szédülés, vértolulás, fulzúgás, émelgyés, ányás még terhesség alatt is, diabetes, buskomorag, soványág, csúsz, köcsvény, sápkór. — Kivonat 76.009 bizonyítványok gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak:

71.877 sz. bizonyítvány.

Nagy-Várad, febr. 28-án, 1872.

Huszonhat ap óta egyedül az istentől küldött Revalescièrevel éltam. Ez isteni szer-késébeesett állapotomban csodát tett, s én nem vonakodom ezen gyógytápsort a szenvedő emberi nem második kinyilatkoztatásának nevezni. E becses Revalescière igen veszedelmes tüdő és gégehurutól, fejszédüléstől és mell szorulástól mentett meg, melyek évek óta minden gyógyszerrel dacoltak. A természet e csoda adománya tehát legübb dicsegetet érdemel s a szenvedő emberiségnek legmelegebben ajánlható.

Küller Florián,
cs. k. nyug. katonai kezelősz.

Táplálókép lévén a husnál, a Revalescière éltéseknél gyermekeknél 50-szer olcsóbb a gyógyszerül.

1/2, fontos bádogszelvényben 1 frt 40 kr. 1 font 2 frt 50 kr., 2 font 4 frt 50 kr., 5 font 10 frt 12 font 20 frt 24 font 36 frt. Revalescière kétszersült szelvényekben 2 frt 60 kr és 4 frt 60 kr. Revalescière csokoládé porban és táblákban 12 csészére 1 frt 60 kr. 24 csészére 2 frt 50 kr, 48 csészére 4 frt 50 kr. Porban 120 csészére 1 frt. 288 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt. Kapható Barry du Barry és társai által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. Valamint minden városban jó gyógyszerésznél és társaságnál; a bécsi ház el is küld minden irányba postai utánvét mellett.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. Debreczenben: Mihálovics István a „Kigyóhoz” címzett gyógyszerárban. Dunaföldvár: Nadhara Pálnál. Brassóban: Fabik Ede és Jekeliusnál. Gyula-Fehérvárt: Mihályes Zeigmund gyógyszerésznél. Marosvásárhely: Fogarassy Demeternél. Péten: Török Józsefnél. Temesvárt: Quirinyi Alajos és városi gyógyszerárban.

